

กนกทิพย์ ทิพย์รัตน์, ภาคภูมิ ยศวัฒน์, กิรติกานต์ กลัดสวัสดิ์, นวรัตน์ โมทนา, พงศ์ธร แก้วพลิก, สุภาวรรณ วันประเสริฐ, นวียา นันทพานิช, นันนภัส กันตพัชชานนท์, เมตต์จศักดิ์ ซอบธรรม, ธนพล รัตนเสวตศักดิ์

ทีมตระหนักรู้ (Situation Awareness Team: SAT) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 20 ระหว่างวันที่ 15-21 พฤษภาคม 2559 ทีมตระหนักรู้ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. สงสัยโรคคอตีบ 2 ราย ใน 2 จังหวัด

จังหวัดชุมพร ผู้ป่วยชายไทยอายุ 58 ปี อาศัยอยู่หมู่ที่ 13 ตำบลพะโต๊ะ อำเภอบางสะพาน จังหวัดชุมพร เริ่มป่วยวันที่ 15 พฤษภาคม 2559 ด้วยอาการไข้และเจ็บคอ คอขาว ทอนซิลอักเสบ สองข้าง และมีแผ่นฝ้าขาวบริเวณทอนซิล กลืนลำบาก ไม่เคยได้รับวัคซีนป้องกันโรคคอตีบเข้ารับรักษาที่โรงพยาบาลพะโต๊ะ วันที่ 16 พฤษภาคม 2559 แกรับอุณหภูมิร่างกาย 39.5 องศาเซลเซียส อัตราการเต้นของหัวใจ 124 ครั้งต่อนาที อัตราการหายใจ 20 ครั้งต่อนาที ความดันโลหิต 107/82 มิลลิเมตรปรอท ผลการตรวจนับความสมบูรณ์ของเม็ดเลือด พบเกล็ดเลือด 231,000 เซลล์ต่อลูกบาศก์มิลลิเมตร ความเข้มข้นของโลหิต ร้อยละ 42.6 เม็ดเลือดขาว 22,600 เซลล์ต่อลูกบาศก์มิลลิเมตร ชนิดนิวโทรฟิล ร้อยละ 89.6 ลิมโฟไซต์ ร้อยละ 4.3 มีประวัติดื่มสุรานานๆ ครั้ง สูบบุหรี่ 10 มวน/วัน ปฏิเสธสารเสพติด 14 วันก่อนป่วย ประวัติการเดินทางไปโรงพยาบาลหลังสวนเพื่อเข้ารับบริการทันตกรรมเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2559 และไปร่วมงานศพที่หมู่ 18 ตำบลเดียวกัน แพทย์วินิจฉัยต่อมทอนซิลอักเสบเฉียบพลัน สงสัยโรคคอตีบ โดยผู้สัมผัสใกล้ชิด 2 ราย คือ ภรรยาและบุตรชายของผู้ป่วย อายุ 53 ปี และ 27 ปี ทั้ง 2 คน ได้รับวัคซีนป้องกันโรคคอตีบ 1 ครั้ง เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2558 ขณะนี้ยังไม่มีอาการป่วย และเก็บตัวอย่าง Throat swab ของผู้ป่วยสงสัยและผู้สัมผัสใกล้ชิดรวม 3 ตัวอย่างส่งตรวจศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 11 สุราษฎร์ธานี ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ไม่พบเชื้อ *C. diphtheriae* ทั้ง 3 ราย ผลการติดตามความครอบคลุมการได้รับวัคซีนป้องกันโรคคอตีบในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี เป็นกว่าเกณฑ์ร้อยละ 90 ในทุกกลุ่มอายุ และความครอบคลุมการได้รับวัคซีนป้องกันโรคคอตีบในโรงเรียนภาพรวม เท่ากับ ร้อยละ 95.9

จังหวัดสระบุรี ผู้ป่วยหญิงไทยอายุ 36 ปี อาศัยที่บ้านอำเภอยี่งอ หมู่ 7 ตำบลสวนดอกไม้ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสระบุรี เริ่ม

ป่วยวันที่ 11 พฤษภาคม 2559 ด้วยอาการไข้ เจ็บคอ ไอเสียงก้อง อุณหภูมิร่างกาย 38.6 องศาเซลเซียส วันที่ 12 พฤษภาคม 2559 มีอาการกลืนลำบาก วันที่ 13 พฤษภาคม 2559 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเสาไห้ พบแผ่นฝ้าขาวบริเวณคอหอยส่วนหลัง ต่อมน้ำเหลืองโตบริเวณมุมขากรรไกร วันที่ 14-15 พฤษภาคม 2559 ไม่มีอาการไข้ ไอ ไม่เจ็บคอ ไม่เจ็บหน้าอก แผ่นฝ้าขาวเหลือเพียงจุดขาวๆ แพทย์ลงความเห็นว่ามีอาการดีขึ้นแล้วจึงอนุญาตให้กลับบ้านได้ ในวันที่ 15 พฤษภาคม 2559 แพทย์วินิจฉัยต่อมทอนซิลอักเสบเฉียบพลัน สงสัยโรคคอตีบ ผลการตรวจนับความสมบูรณ์ของเม็ดเลือด เกล็ดเลือด 240,000 เซลล์ต่อลูกบาศก์มิลลิเมตร ความเข้มข้นของโลหิต ร้อยละ 36.6 เม็ดเลือดขาว 14,990 เซลล์ต่อลูกบาศก์มิลลิเมตร ชนิดลิมโฟไซต์ ร้อยละ 8.4 ส่งตรวจ Gram stain ที่โรงพยาบาลเสาไห้ เฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา ผล Gram Positive Cocci และ Gram Negative Bacilli ผล Pus Culture ที่โรงพยาบาลสระบุรี พบ Diphtheria Positive วันที่ 17 พฤษภาคม 2559 ส่งตรวจ Toxin ที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ผู้ป่วยไม่มีโรคประจำตัว ประวัติวัคซีนไม่แน่ชัด ประวัติการเดินทางในช่วง 14 วันก่อนป่วยเดินทางไปจังหวัดลำพูนโดยรถประจำทาง มีผู้สัมผัสใกล้ชิดในครอบครัว จำนวน 3 ราย คือ สามี ไม่เคยได้รับวัคซีนและบุตร 2 คนอายุ 6 ปี และ 3 ปี ได้รับวัคซีนตามเกณฑ์ สามีและบุตรคนโตไม่มีอาการ บุตรคนเล็ก มีไข้ ไอ เจ็บคอ โรงพยาบาลเสาไห้ เก็บตัวอย่าง Throat Swab สามี และบุตรทั้ง 2 คน ส่งตรวจที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ผู้สัมผัสใกล้ชิดทั้ง 3 ราย และบุคลากรทางการแพทย์ที่สัมผัสใกล้ชิดผู้ป่วย จำนวน 9 ราย แพทย์ให้ยา roxithromycin 7 วัน ผู้สัมผัสใกล้ชิดในชุมชน บ้านผู้ป่วยเป็นบ้านเดี่ยวในหมู่บ้านจัดสรร ห่างจากชุมชนอื่น 10 เมตร

2. **ยืนยันโรคพิษสุนัขบ้า 1 ราย จังหวัดเลย** ผู้ป่วยเพศชาย สัญชาติลาว อายุ 50 ปี อาศัยอยู่ที่บ้านน้ำซัง เมืองปากลาย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2559 ถูกสุนัขอายุ 4 เดือน ของตนเองกัดที่บ้าน เป็นรอยช่วนบริเวณแขน

ชาย ไม่ได้ล้างแผลไม่ได้ฉีดวัคซีน ได้กำจัดสุนัขของตนเองทิ้ง เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 11 เมษายน 2559 ด้วยอาการกลืนลำบาก กลั้วน้ำ กลั้วลม และได้เดินทางจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เข้ามาประเทศไทย เพื่อรับการรักษาที่โรงพยาบาลท่าลี่ จังหวัดเลย และส่งต่อเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลเลย ในวันที่ 15 เมษายน 2559 ผู้ป่วยมีอาการวิงเวียน ตาลาย หายใจฝืด กลั้วน้ำ กลั้วลม และอาการไม่ดีขึ้น ไม่รู้สึกตัว แพทย์จะใส่เครื่องช่วยหายใจ แต่ญาติไม่ประสงค์ให้ใส่และขอรับตัวผู้ป่วยกลับบ้านที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วันที่ 19 เมษายน 2559 ได้ส่งตัวอย่างน้ำไขสันหลังและน้ำลายเพื่อตรวจหาสารพันธุกรรมไวรัสพิษสุนัขบ้า ผลการตรวจน้ำไขสันหลังไม่พบเชื้อ แต่ผลตรวจน้ำลายพบเชื้อไวรัสพิษสุนัขบ้า ผู้ป่วยเสียชีวิตในเวลาต่อมา ผู้สัมผัสทุกรายได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

สถานการณ์ต่างประเทศ

1. สถานการณ์โรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง

ข้อมูลจากองค์การอนามัยโลก สรุปยอดผู้ป่วยยืนยันการติดเชื้อไวรัสโคโรนาตั้งแต่เดือนกันยายน 2555 จนถึงวันที่ 18 พฤษภาคม 2559 รวมทั้งสิ้น 1,733 ราย เสียชีวิต 628 ราย จาก 27 ประเทศ

วันที่ 16 พฤษภาคม 2559 องค์การอนามัยโลกรายงานพบผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเพิ่มเติมในประเทศซาอุดีอาระเบียและประเทศกาตาร์

ประเทศกาตาร์ พบผู้ป่วยเพิ่มเติม 1 ราย เป็นชาวกาตาร์เพศชาย อายุ 40 ปี ไม่มีโรคร่วม ไม่มีประวัติสัมผัสปัจจัยเสี่ยงอื่นๆ ในช่วง 14 วันก่อนป่วย

ประเทศซาอุดีอาระเบีย พบผู้ป่วยเพิ่มเติม 4 ราย และผู้เสียชีวิต 1 รายในประเทศซาอุดีอาระเบีย รายแรก เป็นชายอายุ 40 ปี ไม่ระบุสัญชาติ มีโรคร่วม อาศัยอยู่ใน เมือง Riyadh เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 14 เมษายน 2559 และเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลแผนกผู้ป่วยในเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2559 อาการอยู่ในภาวะวิกฤต รายที่สอง เพศชาย อายุ 39 ปี ไม่ระบุสัญชาติ ไม่มีโรคร่วม อาศัยอยู่ใน เมือง Riyadh ซึ่งเป็นผู้สัมผัสร่วมบ้านกับผู้ป่วยยืนยัน MERS รายแรก รายที่สาม ชายชาวซาอุดีอาระเบีย อายุ 55 ปี อาศัยอยู่เมือง Hofuf มีโรคร่วม เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 26 เมษายน เสียชีวิตเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2559 มีประวัติสัมผัสสัตว์ และดื่ม นำนมอูฐดิบ รายที่ 4 ชายชาวซาอุดีอาระเบีย อายุ 70 ปี อาศัยอยู่เมือง Hail มีโรคร่วม เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2559 ในวันที่ 28 เมษายน 2559 ได้เข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล แผนกผู้ป่วยใน

วันที่ 30 เมษายน 2559 ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการให้ผลบวกต่อ MERS-CoV ขณะนี้อยู่ระหว่างสอบสวนหาปัจจัยเสี่ยงในช่วง 14 วันก่อนป่วย ผู้ป่วยรักษาตัวอยู่ในห้อง ICU อาการอยู่ในภาวะวิกฤต และใส่เครื่องช่วยหายใจ

กระทรวงสาธารณสุขประเทศซาอุดีอาระเบียรายงานสถานการณ์ผู้ป่วยในประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ถึงวันที่ 17 พฤษภาคม 2559 พบผู้ป่วยยืนยันทั้งสิ้น 1,383 ราย รักษาหาย 788 ราย (ร้อยละ 57.0) เสียชีวิต 592 ราย (ร้อยละ 42.8) และกำลังรักษา 3 ราย (ร้อยละ 0.2)

2. สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสซิกา

ข้อมูลจากองค์การอนามัยโลก รายงาน ณ วันที่ 18 พฤษภาคม 2559 มี 60 ประเทศ/เขตการปกครองยังคงมีรายงานการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสซิกา โดย 46 ประเทศ พบการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสซิกาครั้งแรกในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งไม่มีหลักฐานการแพร่ระบาดมาก่อนและมีการติดเชื้อที่แพร่โดยยุงอย่างต่อเนื่อง มี 14 ประเทศรายงานหลักฐานการติดเชื้อระหว่างปี พ.ศ. 2550-2557 และกำลังแพร่ระบาดต่อเนื่องอยู่ สำหรับประเทศที่รายงานการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสซิกาที่มียุงเป็นพาหะล่าสุด คือ ประเทศอาร์เจนตินา และประเทศที่รายงานโรคติดเชื้อไวรัสซิกาที่ติดต่อจากคนสู่คน (เป็นไปได้ว่าอาจติดต่อผ่านทางเพศสัมพันธ์) ล่าสุด คือ ประเทศเยอรมัน

การประเมินความเสี่ยงทั่วโลกในภาพรวมไม่เปลี่ยนแปลง การแพร่กระจายอย่างต่อเนื่องตามภูมิศาสตร์ในพื้นที่ที่มียุงพาหะอยู่ แม้ว่าแนวโน้มของผู้ป่วยลดลงในบางประเทศหรือพื้นที่ แต่ยังคงจำเป็นต้องเฝ้าจับตาดูอย่างมาก ซึ่งตามหลักฐานที่มีอยู่ในระยะนี้ องค์การอนามัยโลกไม่พบว่าภาพรวมของการระบาดลดลง

3. สถานการณ์โรคไข้เหลืองในประเทศแองโกลา

ข้อมูลจากองค์การอนามัยโลก ณ วันที่ 15 พฤษภาคม 2559 รายงานว่าตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม 2558 ถึง 15 พฤษภาคม 2559 ประเทศแองโกลาพบผู้ป่วยสงสัยโรคไข้เหลือง จำนวน 2,420 ราย และผู้ป่วยสงสัยเสียชีวิต 298 ราย โดยเป็นผู้ป่วยยืนยัน 736 ราย เสียชีวิต 96 ราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 70 และอยู่ในกลุ่มอายุ 15 - 29 ปี ผู้ป่วยยืนยันอยู่ในจังหวัด Luanda มากสุด 459 ราย ร้อยละ 62.4 และอยู่ในจังหวัดอื่น ๆ 277 ราย (37.6%) มีรายงานผู้ป่วยยืนยันใน 4 เขตใหม่ ทำให้พบผู้ป่วยยืนยันกระจายอยู่ทั้งหมด 72 เขตใน 14 จังหวัดจากทั้งหมด 18 จังหวัดทั่วประเทศ มีประชากรในประเทศแองโกลาที่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคไข้เหลือง ในวันที่ 12 พฤษภาคม 2559 จำนวน 2.4 ล้านคน และให้รับวัคซีนเพิ่มอีก 2.6 ล้านคนใน 16 เขตจาก 5 จังหวัด ในวันที่ 15 พฤษภาคม 2559